

UN DOCUMENT HISTORIC

El manifest d'Estat Català

Fou donat a l'opinió el mes de febrer del 1931, abans de celebrar-se la Conferència d'Esquerres i constituir-se l'Esquerra Republicana de Catalunya.

L'hem repassat. Es ben viu encara. Tot el que es diu allí és tasca actual a fer, tasca a consolidar la que ha estat aprovada. Ell, més que res, mostra la lleialtat d'un partit i sobretot d'un home: Francesc Macià. Qui rellegeixi aquest document i recordi els actes del primer President de la Generalitat de Catalunya tindrà l'exemple d'una vida lleial a una doctrina.

«El silenci d'Estat Català» fins avui no ha obeït a una manca de voluntat a organitzar-se i a prendre posicions en l'actual moment de Catalunya. N'han estat causa les dificultats dintre la qual ens hem hagut de moure sempre i que ben sovint han costat la llibertat de més d'un amic nostre com succeï en caure la primera dictadura. Després de tot, i a desgrat de les insinuacions de certs elements que desconsiderant aquestes dificultats ens han volgut presentar com a simples sentimentals, érem els que menys necessitat teníem de fixar posicions, per no haver-ne abandonat cap de les que teníem abans de la Dictadura, ni durant la Dictadura.

Així i tot, malgrat l'ésser ja conegut de tothom el nostre ideari, volem precisar de cara al poble de Catalunya la nostra situació en aquests moments i recordar als catalans les missions que els creen les hores actuals i la seva responsabilitat davant les hores futures. Existeixen problemes de resolució immediata i ràpida, dictats pels fets recents, i problemes de solució més llunyana, però més profunds, perquè deriven de les condicions socials i de neguits de llibertat individual i col·lectiva.

Resoldre les qüestions pròximes amb un esperit oportunista seria tasca més planera, però ens exposaríem a malaurar les probabilitats d'eficàcia del moment i deixar les coses a mig fer o mal fetes. Per evitar empreses de labor provisional, volem crear una força, més encara que un partit, amplemment renovadora, que resolgui els nostres plets locals, íntimament humans, i que ens avassallen perquè enterboleixen el nostre viure quotidià, i alhora solucioni aquells altres dolors que, per planar damunt de molts homes tenen, un caràcter universal.

D'aquests plets locals, el més punyent i el més inajornable és la llibertat de Catalunya. Presentat massa sovint només com un cas de tradició i particular, sense relligar el fet nacional a la ideologia revolucionària, no ha tingut cap èxit ni ha realitzat obra fructífera en l'aspecte polític. La mentalitat conservadora ha malaurat els propòsits d'alliberació, perquè n'ha fet un problema limitat i de migrats horitzons que no ha convençut ni ha interessat els homes d'ideals generosos dels altres pobles.

Els d'E. C. sempre hem estat disconformes per principi a la tàctica anterior que ha seguit el catalanisme conservador; i en som més contraris, avui, després de l'experiència trista de la Dictadura, de la qual el general Primo de Rivera fou el cap visible. Els autors i actors veritables de la Dictadura encara persisteixen, malgrat la caiguda del seu testaferró, i troben il·lur aval i il·lur força en els focus conservadors i reaccionaris que governen l'Estat Espanyol. L'liur permanència ens assegura que tota conquesta de les nostres llibertats, per petita i migrada que fos, per garantida que semblés per pactes i juraments, fóra constantment intervinguda per la seva voluntat, i precària i efímera segons els seu estat d'ànim i les seves necessitats polítiques.

Tota convivència amb les institucions i organismes que ens perseguiren ahir, que ens perseguen avui, que ens han perseguit en tot temps, sempre sera empresa fallida, però en aquests moments, fresc el record de la Dictadura, és, a més, vexatòria per a la nostra dignitat.

La llibertat de Catalunya ha d'ésser obra d'un profund capgirament que elimini els elements que li són hostils: monarquia, institucions i organismes conservadors i reaccionaris. I només serem lleials a l'esperit i a la tàctica alliberadora actuant amb feréstega intransigència en defensa de les llibertats integrals de Catalunya. coordinades i inseparables d'una manera tan estreta que en renunciar-ne una sola o deixar-la condicionada anul·la les altres i la persistir el nostre plet amb tota la violència. Aquesta agressivitat revolucionària la unirem de bon cor a les forces esquerranes obreres i de tots els altres pobles oprimits per l'Estat Monàrquic espanyol, i junt amb ells estem disposats, com sempre, a crear una activitat conjunta per a fundar una ampla confederació, lliure i voluntària, de pobles ibèrics. Amb eis rebels a l'opressió i la tirania estem disposats a

confabular-nos i, àdhuc, refer una unió basada en una lleial tolerància i en la plena llibertat; però mai no acceptarem tractes ni contractes amb els opressors ni els despotes.

Així incorporem la idea de Catalunya a un corrent de generositat popular i oferirem la seva llibertat per a la solució dels problemes vius que negutegen els homes que es senten oprimits i vexats. Fer de la llibertat de Catalunya un instrument de llibertat i de justícia dins de Catalunya, és un acte de disciplina a l'ideal que ens ha d'alliberar.

Cal pensar que entre nosaltres i per incapacitat de l'Estat Espanyol, per una manca de decisió en les hores propícies i que podien ésser definitives, la democràcia i la llibertat no han estat mai reals; que totes les qüestions polítiques que plantejà el segle dinovè no tenen encara una solució satisfactòria; que la més minsa de les llibertats civils viu a precari i constantment intervenguda, no solament en els moments més cínic de la Dictadura, sinó en qualsevol altre moment anterior a ella. Catalunya, subjectada d'una manera rigorosa a la política de l'Estat Espanyol, no ha viscut un règim democràtic, i totes les forces reaccionàries han trobat en ella un camp ben ample a la seva actuació. Nosaltres volem per a Catalunya totes les llibertats civils: plena democràcia; llibertat de premsa, de consciència, de cultes; separació de l'Església i l'Estat, l'anul·lació de jurisdiccions especials, ensenyança obligatòria i gratuïta, establiment del jurat, etc.,

Però tota aquesta legislació democràtica comuna a tots els pobles capdavanters d'Europa i Amèrica, faria de nosaltres una força esquerrana solament. Només ens diferenciaria dels altres partits catalans, ultra la integralitat del nostre programa catalanista, una qüestió de matis i la fidelitat amb la qual sabéssim disciplinar la nostra intransigència. És més profunda la separació ideal; nosaltres som convençuts i decidits defensors de les doctrines que ha sabut crear l'obrerisme per a impulsar la seva actuació alliberadora. Nosaltres sempre hem agermanat la idea de Catalunya amb la reparació de les injustícies socials i serien malaurats els sacrificis que es fessin per assolir la llibertat de la nostra terra, si no portava també justícia per als seus homes.

L'obrer a Catalunya ha tingut una actuació heroica en molts moments, convulsiva i desordenada altres, però doctrinalment no ha pesat sobre la nostra política; si ha aconseguit victòries en l'aspecte econòmic, el seu pensament no ha influït els organismes públics, Municipis, Província, Generalitat, per manca d'una força política que sistematitzés i acomboïés el seu ideari i les seves necessitats. De la preponderància dels d'extremistes i esquerranes que hagin preveros partits polítics per la Mancomunitat, Diputacions i, sobretot, pels Municipis, per gonat les seves doctrines, pocs, ben pocs i ben migrats, han estat els beneficis que n'ha rebut l'obrer. Ni tan solament aquelles determinacions compatibles amb la ideologia més conservadora han estat preses, i ni ensenyança, ni escoles i altres institucions complementàries adients, ni cases barates, ni higienització i ennoblement de barriades populars, ni res que pogués significar una elevació espiritual i un benefici material del nostre proletariat no ha estat iniciat i decidit, o s'ha hagut de fer amb migradesa i lentament, com els grups escolars de Barcelona, insuficients, i altres obres de caràcter popular, proposades pels tècnics a la Mancomunitat i d'una manera especial a la Comissió de Cultura de l'Ajuntament de Barcelona. Per contrast, Barcelona ha fet la seva gran Exposició, mostra de la puixança capitalista i que ha empodrit la ciutat, sense que tingué un pensament generós pels treballadors. Per a inaugurar-la ha calgut deriuir una multitud de barraques, que haurien enlletgit tanta grandesa, i empenyer camps enllà els proletaris que les habiaven per a què de nou construïssin la seva miserable llar amb quatre austos i borrases. A dos-cents metres de distància de l'Exposició, el suburbi obrer continua polsós, amb cases infectes, rebaixant la moral dels homes que hi viuen i empodrint la seva salut.

No és aquesta política de generositat la que nosaltres anem a propugnar, però. El pensament obrer és rebaixat si només el recolzem en la generositat que pot ésser compatible amb una mentalitat perfectament burgesa. El que vol l'obrerisme no és generositat sinó justícia i canviar l'organització social en el sentit de valorar el treball, disciplinar tota la societat socialitzant la producció i els mitjans de crear-la i fer-ne mestressa única la col·lectivitat.

Avui, com sempre, som sincerament catalanistes i obreristes i amb el nostre ideari volem influir la política catalana i difondre-

FIBLADES

«La Humanitat» va ésser recollida el divendres passat. Hom diu si va ésser per publicar una lletra oberta a l'arquebisbe Torres i Bages, mort ja fa uns anys.

Massip; un xiquet més de cultura.

★

El diumenge vinent, a la Monumental se celebrarà una cursa de braus de «gran cartel».

Assegurem a Trabal la passejada a collibe per tot el «ruedo» amb «rabo» i «oreja».

★

«L'Associació d'Endevinadores del Porvenir», ha presentat querella contra el senyor Cambó, per usurpació de patent, en profetitzar els resultats electorals.

★

L'Emilià Iglesias ha estat detingut. Pobrets d'aquells que estiguin amb ell, cal que vigilin les cadenes... no fos cas que desapareixessin.

★

A l'església de Sants hi han trobat armes..., segons rumors que corren sembla que estaven destinades per al culte. Tot sigui per a major glòria de Déu.

A. M. D. G.

★

Quines coses té la vida, els temps canvien... Lerroux predicant d'«Eleva les monjas a la categoria de madres...» i elles abandonant els convents per anar-lo a votar.

La cultura a casa nostra

La lluita ha estat cruenta, però s'ha guanyat. Hem guanyat amb la força emanada per la voluntat de nosaltres: el poble. Podem dir que hem salvat la República de les grapes de les dretes feixistes i dels monàrquics espellifats.

Avui que tornem a tenir al nostre poder els destins de la República, treballem incansablement per a l'enfortiment de la mateixa. De lúnica manera que es pot aconseguir això és mitjançant l'ensenyança i la cultura social.

El nostre poble català, quan recobri la seva nacionalitat que fa més de dotzens anys va perdre (amb tot i que ens vagin donar l'Estatut l'any 1932), i que ara tot Catalunya i Espanya han demostrat el seu més fervent afecte i adhesió al memorable 6 d'Octubre. Si no ens el donessin ara el dret de contiurem-nos en Estat dintre la República Federal espanyola, caurien en el mateix defecte que abans. Han de reconèixer que Espanya, per a ésser forta i serena, necessita aquesta confederació estatal. Estem convençuts que no voldran que altra volta els enemics de la República invaeixin el poder.

Si cada regió que senti anhels de lliber-

tat es vol constituir amb autonomia política i administrativa, si té bons governants, veurà produïts uns efectes de benestar i de milloament que sorprendran a tothom. La República espanyola recobrirà el seu prestigi i la seva categoria com a nació civilitzada en el camp internacional.

Aquesta nova constitució ha d'ésser avalada per l'increment de la cultura i de l'ensenyança en general. Per experiència, pot comprovar-se que una nació sense cultura té una política molt mediocre. L'Estat Federal ha de preocupar-se urgentment de la construcció de milers d'escoles.

Catalunya ha de posar el seu esforç per l'enaltiment de la seva cultura.

I per últim, insistirem sobre la gesta del 6 d'Octubre i les seves conseqüències futures. Per a que no torni a passar, posem tot el nostre senyal de palestra per a la socialització dels pobles ibèrics, per a la consolidació del règim democràtic, per a l'assegurament del benestar del país i pel creixement de la nostra cultura.

Visca el progrés!

SALVADOR

la entre els nostres pagesos, enseu que cercar la col·laboració de les seves idees i sentiments. I també volem traspuar-la entremig de la classe mitjana, cada dia més proletaritzada, en ésser vençuda i dominada pel capitalisme.

Amb aquesta interpretació obrera de la vida social, i com a conseqüència lògica del seu sentiment de justícia, volem alliberar la dona de jou al qual l'han subjectada la llei i el costum. Inferior de condició, oprimida i vexada en la seva llibertat, tota la nostra vida social i política, com també, la intimitat domèstica, sofreix els tords d'aquest tractament injust. L'esclavitud de la dona catalana ha minvat eficàcia a tota acció enlairada, perquè per a sostenir-la en la seva inferioritat ha calgut limitar la seva educació i cultura i això a baixat el to moral i intel·lectual del nostre poble durant molts anys. Cal fer d'aquesta menor fins avui, un ésser lliure, company de civilització i solament ho aconseguirem abatent la llei i el costum vexatoris. No és possible parlar de dignitat ni de llibertat oprimint pel nostre cantó i d'una manera oprobiosa més de la meitat de la població catalana.

Aquest és el programa que exposem els homes d'E. C. que tenim com un orgull l'haver lluitat amb fermesa contra els enemics de Catalunya i de la llibertat durant la dictadura de Primo de Rivera i el despotisme del Govern Berenguer.

Aquest programa, però, ha d'ésser articulat i ampliat amb el contacte constant amb la vida i el pensament dels homes. Com ja manifestem abans, volem crear una força, més que un partit, i per a reeixir en la tasca demanem la cooperació de tots eis sectors, entitats i individus que sentin aquest fervor per una Catalunya lliure i justiciera.

Junts i en una pròxima Assemblea estructurarem una vasta organització, que a més de reforçar i concretar els punts doctrinals, reguli la intervenció prop del Comitè directiu de tal manera que abans de prendre determinacions decisives hi hagi un control, alhora que una responsabilitat, de tota l'organització. Cal crear una força fonamentada democràtica i creiem que només pot fonamentar-se enfortint amb una ampla

llibertat d'acció i solvència els organismes de les ciutats i de les comarques per a evitar centralitzacions que minven la força, la vitalitat i la comprensió dels partits catalans. Per acabar amb l'intent de centralisme barceloní només serà eficaç l'activitat i intervenció dels organismes municipals i comarcals i que amb comitès i assemblees autònomes influeixin el Comitè i l'Assemblea Nacional.

A totes aquestes forces i entitats avui separades d'una labor conjunta, els preguem que s'uneixin en comunitat amb nosaltres per enfortir el radicalisme català que té per propòsit, a més de deslliurar Catalunya del jou que l'opremeix, fer de la nostra llibertat un tros de món que s'afanya per augmentar la justícia i la dignitat dels homes.

Nosaltres, un cop estructurada la nostra organització ens disposem a assistir a la Conferència d'Esquerres Catalanes per a col·laborar a l'organització de la democràcia catalana, sempre que l'esmentada Conferència vagi precedida d'una declaració de principis de franca catalanitat.

Davant de la desorientació actual la nostra idealitat pot servir de guia a les multituds catalanes i ensenyar-les a fer conflir en un maeix sentiment el seu fervor per Catalunya i pel pensament modern. Catalunya, radicalment lliure, i unida, si convé, amb els pobles lliures, ha d'ésser l'anhel de tot català, però, consubstancial amb aquest anhel, ha de comportar la justícia i la llibertat per als homes.

FRANCESC MACIÀ

per CATALUNYA,
ingresseu a les joventuts d'esquerra
ESTAT CATALA